

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

СУШКО Р. О., к. фіз. вих.

Національний університет фізичного виховання та спорту України

ДОРОШЕНКО Е. Ю., д. фіз. вих.

Запорізький державний медичний університет

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ДО ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ

Анотація. Проаналізовано ефективність техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів, призерів та учасників чемпіонату Європи U-20 у 2015 році.

Ключові слова: показники, ефективність, змагальна діяльність, баскетбол.

Вступ. Нестабільність виступів національної чоловічої збірної з баскетболу (2013 рік – 6 місце в чемпіонаті Європи, 2015 рік – 22 місце) [5] можна пояснювати зміною керівництва федерації баскетболу України та головного тренера команди, формуванням складу команди, проблемами фінансування та ін., але ретельний аналіз техніко-тактичних показників збірних команд під керівництвом досвідчених тренерів протягом тривалого часу (2006–2015 рр.) свідчить про ряд серйозних проблем, які лежать у площині підготовки висококваліфікованих спортсменів для національної збірної України. Головні змагання, де талановиті гравці отримують досвід і мають змогу перевірити ефективність отриманих навичок в іграх високого міжнародного рівня є чемпіонати Європи для баскетболістів віку 16, 18 і 20 років [2; 4]. Остання перевірка стабільності навичок виконання техніко-тактичних дій на етапі підготовки до вищих досягнень відбувається під час участі збірної України (U-20) в змаганнях чемпіонату Європи.

Мета дослідження: проаналізувати техніко-тактичні показники висококваліфікованих баскетболістів молодіжних збірних U-20 у фінальній частині чемпіонату Європи 2015 року.

Завдання дослідження:

- визначити кількісні та якісні показники техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів – призерів чемпіонату Європи та баскетболістів збірної України;
- визначити і порівняти ефективність техніко-тактичних показників у відповідності до зайнятого місця в підсумковій турнірній таблиці.

Матеріал і методи дослідження. Застосовано аналіз наукової і науково-методичної літератури і показників техніко-тактичної діяльності баскетболістів молодіжних збірних U-20 на засадах вивчення офіційних протоколів фінальної частини чемпіонату Європи 2015 року.

Результати дослідження. Збірна України (U-20) під керівництвом Володимира Ковалю посіла 12 місце в дивізіоні «А». Це дозволило тренерській раді федерації баскетболу України оцінити виступ команди на оцінку «задовільно». Основна причина позитивного рішення полягає в тому, що команда залишилася в дивізіоні «А». Звіт головного тренера та аналіз статистичної інформації дозволив з'ясувати конкретні недоліки баскетболістів збірної України (U-20). У близькій перспективі ці спортсмени долучатимуться до національної збірної, але вже на етапі підготовки до вищих досягнень мають відставання від європейських лідерів у своїй віковій групі фактично за всіма основними показниками техніко-тактичних дій (табл.).

Відомо, що усвідомлюючи важливість всіх показників змагальної діяльності, фахівці в області баскетболу виділяють основні показники, які мають найбільший вплив на результат: відсоток реалізації кидків з гри, кількість набраних очок, підбирання в нападі і захисті та кількість втрат м'яча [1; 3]. Аналіз даних у таблиці дає змогу констатувати, що молодіжна збірна України випередила призерів чемпіонату Європи лише за показником ефективності виконання штрафних кидків. У всіх інших показниках зафіксовано суттєво нижчі результати.

Важливо відзначити, що техніко-тактична підготовленість баскетболістів Сербії та Іспанії на рівні молодіжних збірних дає змогу позитивного прогнозу на майбутнє через стабільність успіхів національних збірних, які в фінальній частині чемпіонату Європи 2015 року посіли 4 і 1 місця відповідно [5]. В цей же час українські баскетболісти вже на етапі підготовки до вищих досягнень за найбільш значущими показниками змагальної діяльності не відповідають сучасним вимогам команд-лідерів чемпіонату Європи (U-20).

Аналіз офіційних ростерів команд за віковими особливостями виявив тенденцію до збільшення кількості молодих гравців у команд, які посіли нижчі місця в підсумковій турнірній таблиці. А саме: чемпіони Європи (U-20), збірна Сербії відібрала в команду виключно гравців 1995 року народження; за збірну Іспанії заявлено 3 баскетболісти 1996 року народження; бронзові

Показники ефективності змагальної діяльності молодіжних збірних U-20 у фінальній частині чемпіонату Європи 2015 року, n=48

Показники ефективності ТТД	Команди – учасниці чемпіонатів Європи з баскетболу 2015 року			
	I – місце Сербія	II – місце Іспанія	III – місце Туреччина	XII – місце Україна
2-очкові кидки, n_1 / n_2	21.0/41.9	16.2/37.5	20.2/40.2	14.9/37.0
Ефективність, %	50.1	43.2	50.2	40.2
3-очкові кидки, n_1 / n_2	7.8/21.1	6.5/22.8	5.2/22.3	7.2/27.0
Ефективність, %	37.0	28.5	23.3	26.7
Штрафні кидки, n_1 / n_2	13.9/21.1	17.4/25.4	10.4/15.0	11.4/16.3
Ефективність, %	65.9	68.5	69.3	70.1
Набрані очки, n_1	79.3	69.3	66.4	62.9
Передачі, n_1	12.9	11.2	11.3	11.2
Перехоплення, n_1	9.8	10.1	10.1	6.4
Блок-шоти, n_1	2.8	4.3	4.6	2.0
Втрати, n_1	14.4	14.9	15.6	14.3
Підбирання в нападі, n_1	13.3	14.8	13.0	12.6
Підбирання в захисті, n_1	27.6	28.9	25.3	26.9
Сума підбирань, n_1	40.9	43.7	38.3	39.4

Примітка. n – кількість гравців, показники яких враховано; n_1 – загальна кількість техніко-тактичних дій; n_2 – кількість ефективних техніко-тактичних дій.

призери чемпіонату Європи (U-20), збірна Туреччини задіяла 5 гравців 1996 року народження; українська збірна була представлена 6 гравцями 1996 року народження, що складає 50% команди.

Висновки:

1. Визначено середньостатистичні показники ефективності змагальної діяльності команд-призерів молодіжного чемпіонату Європи і збірної України.

2. Місце, яке посіли команди за переважною більшістю показників, відповідає ефективності виконання техніко-тактичних дій, відсотку реалізації кидків і кількості набраних очок.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі ґрунтуються на порівняльному аналізі показників техніко-тактичних дій баскетболістів на етапах підготовки до вищих досягнень і максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

Список використаної літератури:

1. Безмылов Н. Оценка соревновательной деятельности баскетболистов высокой квалификации в игровом сезоне / Н. Безмылов, О. Шинкарук // Наука в олимпийском спорте. – 2011. – № 1–2. – С. 45–52.

2. Елевич С. Многолетняя подготовка баскетболистов высокой квалификации: монография / С. Елевич. – СПб.: Олимп-СПб, 2008. – 216 с.

3. Козина Ж.Л. Индивидуализация подготовки спортсменов в игровых видах спорта: монография / Ж. Л. Козина. – Харьков: Точка, 2009. – 396 с.

4. Мітова О. О. Період ранньої спеціалізації як невідємний етап багаторічної підготовки сучасного спортсмена / О. О. Мітова, В. В. Грюкова, В. М. Онищенко // Фізична культура, спорт та здоров'я Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків ХДАФК, 2014. – 10–12 грудня. – С. 132–135.

5. fibaurope.com